

Kongresna zbornica glasovala za pomoč fašistični Španiji!

Načrt sprejet s 149 proti 52 glasovom. Španski republikanski krogi alarmirani. Diktator Franco odredil ojačanje armade

Washington, D. C. 31. marca.—Fašistična Španija je prišla na listo šestnajstih držav v zapadni Evropi, ki bodo doble ameriško ekonomsko pomoč na podlagi Marshallovega načrta, ko je nižja kongresna zbornica sprejela zadevni načrt s 149 proti 52 glasovom. S tem je španski diktator Franco postal zaveznik Amerike v "mrzli" vojni proti Sovjetski uniji in komunizmu.

Akcija nižje zbornice bo potisnila v zagato ne samo dajavni department, temveč tudi zunanjne urade polovice evropskih držav, ki bodo deležne pomoći na podlagi Marshallovega načrta. Ako bo senat odobril odločitev nižje zbornice glede pomoči fašistični Španiji, bo ameriška zunanja politika temeljito revidirana.

James Clement Dunn, sedanji ameriški poslanik v Italiji in bivši pomožni državni tajnik, je na konferenci Združenih narodov v San Franciscu v maju l. 1945 podprt resolucijo mehiške delegacije, da Španija ne more postati članica Združenih narodov, dokler bo pod kontrolo diktatorja Franca. Zdaj, ko je nižja kongresna zbornica glasovala za pomoč fašistični Španiji, bo slednja udeležena v borbi za zajezitev komunizma v Evropi.

Istočasno je senat sankcioniral ekonomsko in vojaško pomoč vladiti kitajskega diktatorja Kaisaka in njegovi armadi, ki je zavojevana v vojni s komunističnimi silami, v vsoti \$463,000,000. Sto milijonov dolarjev od te vsote bo potrošenih za ojačanje Kaiskove armade. Debata o ekonomski in vojaški pomoči diktatorju Kaisku je trajala štiri in pol ure. Opozicijo sta vodila samo senatorja Langer, republikanec iz Severne Dakote, in Kem, republikanec iz Misourijske.

London, 31. marca.—Odločitev nižje kongresne zbornice, da se fašistična Španija uključi v se-znamen zapadnih evropskih držav, ki bodo deležne ameriške pomoči na podlagi Marshallovega načrta, bo pretresla milijone ljudi v Evropi. Gotovo je, da bo služila komunistom v kampanji za diskreditiranje načrta. Odločitev je profašistična gesta zbornice.

Prednjki teden se je fašistični režim diktatorja Franca približal poslanikom Amerike in zapadnih evropskih držav z aperljom, naj store korake, da bo Španija dejelna ameriške pomoči na podlagi Marshallovega načrta. Poslaniki in diplomati Veliike Britanije, Francije in Belgije so zavrnili apel. Britski uradni krogi so upali, da bo Washington upošteval njihovo stališče.

Statistika o brezposelnosti delavcev

Washington, D. C. — (FP) Ewan Clague, načelnik urada za delavsko statistiko, je 21. marca izjavil, da število brezposelnih delavcev narašča. Njegovo počelo kaže, da izmed dva in pol milijona brezposelnih je bilo le manjše število delno upoštenih. Tocim je bilo 40 odstotkov brez dela in zasluga od pet do 14 tednov. Samo v februarju je več kot četrto milijono delavcev zgubilo delo. Kot glavne vzroke brezposelnosti Clague navaja nengodno vreme in pomajanje kurilnega olja v industrijskih Mescanskih časopisih ne omenja zadetne statistike, ce pa jo objavi takšna poročila z državnim tiskom med opisati na zadnjih straneh.

Kongresnik Short, republikanec iz Missourija, je obdržal Trumanovo administracijo, da hoče s stranjem ameriškega ljudstva izsiliti sprejetje načrta vojaške konstrukcije in obvezne vojaške službe ter vezba.

Mornarični tajnik Sullivan je povzročil senzacijo z naznamkom, da tuge podmornice, najbolje ruske, krožijo v bližini ameriškega obrežja, ko je nastopal pred člani odseka za vojaške zadeve.

Kongresnik Shafer, republikanec iz Michigana, je dejal, da imajo ruske podmornice, ako se sploh ruske, isto pravico do kroženja po Pacifiku kot ameriškej.

Lewis nastopil pred odborom

Dejal je, da ni podzgal rudarske stavke

Washington, D. C. 31. marca.—John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, je moral pod grožnjo federalnega sodišča, da bo obožen žaljenja, nastopiti pred posebnim Trumanovim odborom, kateremu je bila poverjena preiskava konfliktu med unijo in operatorji. Lewis je dejal pred odborom, da ni podzgal stavke rudarjev na polstro.

Nov grob v Barbertonu

Barberton, O.—Dne 28. marca je umrla Julia Očepek, članica društva 48 SNPJ 27 let. Stara je bila 60 let, doma iz Potoka, pošta Vače pri Litiji, v Ameriki od 1907. Iz starega kraja je prišla v Jenny Lind, Ark., kjer je živila do 1925, potem pa ves čas v Barbertonu, kjer zapušča moža, štiri sinove, dve hčeri in sestro, v starem kraju pa polstro.

Nov grob v Clevelandu

Cleveland.—V bolnišnici je umrl Joseph Budenskih, vdovec, star 65 let, doma iz Like, v Ameriki 46 let. Tukaj zapušča dva sinova in dve poročeni hčeri, v Californiji pa dva sinova, vnuke in pravnike.

Nov grob v Girardu

Girard, O.—Dne 26. marca je naglo umrl radi srčne kapi Pavle Jurjevic, star 68 let, doma z Vrhniko, član SDZ in samostojnega društva. V Minnesota začušča sestro, v starem kraju pa ženo in hčer. Anton Lapanje se nahaja v bolnišnici St. Elizabeth v Youngstownu, kjer se je moral podvreti operaciji.

Wallacevi shodi

Prihodnji teden bo Henry A. Wallace imel več shodov v Indianapolisu in Illinoisu. V forek, 6. aprila bo govoril v Evansville, v sredo v Indianapolisu, v četrtek v Garyju, v soboto zvečer pa v Chicagu na velikem shodu v Stadiumu. S tega shoda bo oddajan njegov govor po radijskem omrežju Columbia Broadcasting Systema ob 10:30 zvečer, centralni čas.

Sherman Minton, načelnik Trumanevega odbora, je vprašal Lewisja, ali niso rudarji odložili orodja po sprejetju pisma, v katerem jim je pojasnil konflikt z operatorji. Lewis je mirno odgovoril, da je dolgo odlašal z obvestitvijo rudarjev, da se operatorji ne drže sklenjene pogodbe. Minton je hotel tudi vedeti, ali ni pismo rezultiralo v ustavljivi obrati premogovnikov. Lewis je odgovoril, da so se rudarji odložili za odložitev orodja brez pritiska z njegove strani.

Informacije dobivam iz glavnega vira—iz časopisa, kot vidi drugi,

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

Minton je opozoril Lewisa, da so premogovniki, v katerih so upošleni člani njegove unije, ustavili obrat 15 marca. Hotel je vedeti, ali je to res.

Informacije dobivam iz glavnega vira—iz časopisa, kot vidi drugi,

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji prišli do zaključka, da jim je bila prodana zlata opeka.”

Odbor je po zaslijanju Lewisa zaključil sejo. Minton je dejal, da bo poslat poročilo predsedniku Trumanu danes. Truman bo morda instruiral federalni justični departement, naj izpostavi injunkcijo pri sodišču in s to izsili končanje rudarske stavke.

“Minimalno, da so rudarji priš

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOVJE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$8.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$8.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inosemstvo \$1.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year. Chicago and Cook County \$8.50 per year. Foreign countries \$1.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru.—Rokopisi poslov in nenarodenih člankov se ne vracajo. Rokopisi literarne vsebine (črte, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljalcu le v slučaju, če je priložljivo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vas, kar ima stik z listom:

PROSVETA

2857-58 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

123

Vojni hujškači in "patrioti"

Zadnji torek smo na kratko omenili gospode okrog Ameriške Domovine, ki na eni strani hujškajo ljudi v svojem katoliškem "delokrogu" in vojno, na drugi jih pa strašijo, naj bodo pokorni, "previdui", "lojalni" in naj jim brez vsake lastne misli slepo sledi, kakor tudi vladajoči kliki wallstreetarjev in militaristov, ki se mrdljčno pripravljajo, da zanjetijo nov svetovni požar. Pri A. D. se že sedaj veselo, kako bodo "hreščale bombe", seveda tudi atomske bombe in kako bo vladajoča klika poskrbela, da "utihne" vse raspršitne vojne—vse "komuniste" in njih "sopotnike".

Kdor je danes proti vojni, proti slični politiki, s kakršno je Hitler zapalil drugo svetovno vojno in s kakršno se danes igrajo v Washingtonu, je seveda—"komunist", "sopotnik", "prekučuh" in "nelojalen" dejel! Kdor slepo ne drvi za vojnimi hujškaji, je—"ruski agent"! Kdor se upira vladajoči bandi wallstreetarjev in militaristov, ki brezvestno blufajo, strašijo, begajo, terorizirajo in z grdo propagando zastrupljajo ljudstvo, da bo slepo drvelo v klavnico in v svojo največjo nesrečo, je seveda — "izdajalec"!

Ne bi pisali teh vrstic, da se ni v strašenju Slovencev, specifično članov SDZ, pridružil A. D. tudi Tone Šabec, urednik glasila te organizacije. On sicer ni tako prostasti in sadističen kakor so ljudje okrog A. D. On straši na boj "gentlemanški", na bolj "civiliziran" način. Toda v bistvu svojim čitateljem servira enak bunk, enak strup, enak hlapčevski "patriotizem".

Tone Šabec je bil včasih, ko je urejeval Enakopravnost, nekaj časa silno "rrradikal". Za stalinisti je slepo drvel. Izgledalo je, da Moskvo silno obožuje. Vse, kar so tam storili, je bilo prav in potrebno obrambe. V mislih imamo dobo "čistk" starih boljševikov in "obrambnega" pakta s Hitlerjem. Mi na drugi strani nismo nikdar slepo drveli za Moskvo, das smo bili vedno topi prijatelji velike ruske revolucije in herkulejskih prizadevanj sovjetske vlade, da dvigne Rusijo iz caristične teme in zaostalosti v moderno državo z novo civilizacijo. Tako smo tudi še danes njeni topi prijatelji, toda Moskve ne smatramo za nezmožljivo. Posebno njena zunanja politika je včasih od muh. V zadnjih treh letih je ustrelila že več velikih kozlov in z njimi dala priliko za padni reakciji, posebno pa ameriški, da je dvignila novo rdeče strašilo in pričela posnetati Hitlerja tako v gonji proti Rusiji, kakor tudi v pripravah za nov svetovni požar. Toda to je druga stvar. Vrnimo se k Šabcu.

★

Ko je prevzel uredništvo Glas SDZ, je listu skušal dati liberalno lice, naklonjeno novi Jugoslaviji. Po zadnji konvenciji, posebno zadnje čase pa se je Šabec začel politično zopet spremnijati in slediti "liniji" A. D. (Enako kot njegov kolega Jontez in še par drugih "socialdemokratov"—Bog se jih usmilil!) Pred nekaj tedni je avtistično zagrabljal za neko poročilo v ameriškem tisku, ki je vsebovalo preklamanj v povsem zveren citat nekega ruskega literata, ki je kritiziral dela Dostojevskega. Pa je napisal duhovit članek, v katerem se je spravil nad "totalitarske" sovjetske pisatelje, češ da teptajo literarne svetinje največjih ruskih pisateljev. Ergo v Sovjetski Rusiji ni danes drugega kakor največja čušnost!

Za tisti svoj "umotvor", ki je bil zgrajen na povsem netočnem in napis fabriciranem citatu (mi smo čitali oboje: prevod v slovenščini in v angleščini, ki ni bil pravemu in po naši sodbi pravilnemu prevodu skoraj niti podoben) — za tisti svoj članek je Šabec potem prejel par čestitkov od treh ali štirih "odličnih" oseb in jih obesil na veliki zvon, češ poglejte me, kako sem velik "literat"...

Well, Tone rad naseda ali pa se obrača po vetrui. Možno je tudi, da se je na eni strani skušal prikupiti svojim bosom, na drugi pa je z objavo "čestitk" nanje hotel napraviti "vtis"...

★

Da se Tone zdaj zopet obrača po vetrui in na svoj način sledi vatikanskim gospodom okrog A. D., je na dlanu. V vojnega hujškača se sicer še ni razvil — to lahko še pride! — toda v strašenju naših ljudi Debevc, Gabrovška in et al že precej posnema. In kakor dela reakcionarna banda okrog A. D., ki je pred leti aplavirala klerofašističnemu masakru avstrijskih socialistov in se par let pozneje navduševala za španskega "bučerja" Franca, tako se je tudi Šabec zdaj postavil v vlogu učitelja otrovelega, strahopetnega, kleceplazniškega in jeguljskega — "patriotizma" in "lojalnosti".

"Mi, ameriški Slovenci," pravi v zadnji izdaji Glasa, "lahko semjemo te poteze (boj med Ameriko in Rusijo) na ranje s poljubnimi občutki, na stvari ne moremo izpremeniti nicesar, lahko pa z nemotiljenimi besedami in dejanji silno poslabšamo svoj ugled, svoj prestiž in položaj. V brezobjarni svetovni borbi, ki smo ji priča in kateri borbi nameni posvečujejo sredstva, ne prihajajo več v poštev občutki in simpatije posameznikov, niti ne posameznih skupin." **Paziti moramo, da nas ne smelijo kamni ogromnega milna, ki so zrnili že toliko doslej samostojnih ljudstev in držav!"** (Podčrtanje naše)

"Stališče Slovencev — ameriških državljanov in staršev drugih, da celo tretje generacije, mora biti vsakemu nad vsak dvom jasno. Ob iskanju državljanstva se je vsak — prostovoljno in neprisiljen — odpovedal obveznostim do države, kateri je pripadal ter pristrelj bojnost in zvestobo ameriški ustavi ter višemu, kar ona predstavlja." Nase dolžnosti so nam torej jasne. Kdor ni krije priesnik bo izpolnil to, kar je bil ob sprejemu državljanstva svečano obljudil in s prisoj potrdil! Samo to, nič drugega se od nikogar ne zahteva. Lojalnost in zvestoba je pa najmanj, kar more država zahtevati od svojih državljanov."

Tako govorje strahopeti, kruhborci, hlapci ali pa intelektualni valpeli kapitalizma, ki pozna le svoje interese, katerim je vse "prepričanje" igranje in žongliranje z besedami in ki se pripravljeni bodisi iz bojazni ali osebnih koristi služiti najtemnejši re-

Glasovi iz naših naselbin

Moje misli

II.

Depue, III.—Ženske bi morale delovati, za splošne koristi. Katherine Krahn se iz Detroita je podala dobro sugestijo, ko je zapisala, da bi ljudje raje darovali za kakšno koristno stvar, mesto za cvetilice za umrlimi prijatelji. Strinjam se z njo.

Kaj pa denar za maše? Ali so dvojna nebesa? Katoličani si kupujemo nebesa, drugače ne bi mogli notri priti. Tisti, ki ima več prijateljev na zemlji, si jih laže kupi. Tako katoliška vera dela zdražbo, samo da imajo izvoljeni nebesa že na tem svetu, večina ljudi pa peklo. Jaz mislim, da bo Kristus razjasnil to grdo golufijo. Sicer pa to zadevo najbolj zaupam našim Progresivnim Slovenkom, ker so storile že veliko za dobroti potrebnih.

Odkar so ameriški Slovenci toliko slišali o pomanjkanju naših ljudi v stari domovini, nam pride na misel marsikatera ideja, ne pa onim, katerim ničesar ne manjka in bi tudi brez take kupljive udobno živel. Pred kratkim sem se šla posloviti od neke umrle ženske. Bila je vse v cvetju, jaz pa sem 'si mislila sama pri sebi, če bi njeni prijatelji v njenem imenu tisti denar, ki so ga potrošili za vence in cvetice, poslali v njeno rojstno vas, bi ostal spomin nanjo več tisoč let in jo bi proglašili se za svetnico.

Z zanimanjem sem čitala dopis Antona Gorenca, v katerem je omenil, da pomagajo v obrambi za svobodni tisk tudi dobri katoličani. Najbrže smo nekateri ljudje ustvarjeni kot hrastovo drevo, kajti neke vrste hrast zglobi liste v jeseni, druge vrste pa jih obdrži tako dolgo, da začnejo poganjati novi listi, potem pa stari odpadajo drugi prijatelji velike ruske revolucije in herkulejskih prizadevanj sovjetske vlade, da dvigne Rusijo iz caristične teme in zaostalosti v moderno državo z novo civilizacijo. Tako smo tudi še danes njeni topi prijatelji, toda Moskve ne smatramo za nezmožljivo.

Posebno njena zunanja politika je včasih od muh. V zadnjih treh letih je ustrelila že več velikih kozlov in z njimi dala priliko za padni reakciji, posebno pa ameriški, da je dvignila novo rdeče strašilo in pričela posnetati Hitlerja tako v gonji proti Rusiji, kakor tudi v pripravah za nov svetovni požar. Toda to je druga stvar. Vrnimo se k Šabcu.

★

Zavijučujem in zaenoma prilagam \$5 za svobodni tisk, kajti ce hočemo obdržati dobro časopisje med nami, mu moramo prisločiti na pomoč. Klin se s klinom zbij! Dotičnika pa bodo še dofarji pekli, kajti pošteni katoličani bi raje te dolarje poslali svojim dragim v stare domovino, kateri so v resnicu potrebeni.

Joseph Tenore iz New Yorka spada s svojo družino vred med tiste vojne veterane, ki so bili s svojo družino vrateni iz enosobnega stanovanja, se je preselili v mestno prenocišče za bresadomce, ki je živel tedes dni, od tam pa v mestni park na klop, ker družina ni mogla več vdržati v "flopousu". Tako Ameriška izselila svoje vojne veterane. Za Trumanovo doktrino, Marshallov načrt in militarizem je donarja na vagona — nč koliko milijard, ne pa za javno gradnjo stanovanj. Raz civilizacijal

dvojni ljudje. Naj le rečem, da bodo poginili vsi tisti, ki se še tajo po zemlji v oblačilu krije.

Zaključujem in zaenoma prilagam \$5 za svobodni tisk, kajti ce hočemo obdržati dobro časopisje med nami, mu moramo prisločiti na pomoč. Klin se s klinom zbij! Dotičnika pa bodo še dofarji pekli, kajti pošteni katoličani bi raje te dolarje poslali svojim dragim v stare domovino, kateri so v resnicu potrebeni.

(Konec.)

Mary Zugich.

Z avtomobilom iz Chicaga v Florido in nazaj

II.

Chicago, III.—Miss Cerne iz New Smyrne nas je opozorila, da Samsula ni mesto ali trg, zato ne pazimo, da ne bomo šli mimo nje, ne da bi vedeli kdaj. In res bi se kmalu zapeljali predale. Samsula je namreč iz Klučno farmske naselbine in hiše so razpostavljene v precejšnjem daljavi druga od druge.

Zavili smo h gasolinski postaj, na kateri smo videli napis "Sopotnik". Morda je Slovenec, smo menili. V Floridi ima marsikater lastnik gasolinske postaje znamenito tudi gostilno. Vstopili smo in naročili pivo in nate se spoznali, kajti Sopotnik je prvi slovenski naseljenec v Samsuli. Poleg gasolinske postaje ima tudi veliko farmo, katero pa obdeluje otroci. Joe nam je načelo povedal, da je bil prvič v Floridi že leta 1910, poprej pa je bil v raznih slovenskih našelbinah v Kansusu in Illinoisu. Moži ne več mlad, toda se vedno trdi in korajen. On je eden eden ustanoviteljev društva 603 SNPJ, ki je edino slovensko društvo v Floridi. Sopotnik nam je povedal še marsikaj iz svojih mladih let, nato pa smo se ponovili ob njega in njegova prijateljev, kajti se zadrži v Floridi, namreč Cigoj, Puštar in Logar.

Zbrala se je nas lepa družba: Jernej Hafner, njegova soproga, sin Ernie, hčerka, blagajnik društva 603 Joseph Plesterski ml., potem pa so se nam pridružili trije poznani Clevelandčani, ki so tedaj tudi potovali po Floridi, namreč Cigoj, Puštar in Logar.

Ko smo se do dobra razgovorili, nas je mrs. Hafner povabila na večerjo, po večerji pa smo šli zopet v dvorano, kamor je preizkusil še drugih rojakov in rojakinj.

(Dalje prihodnjic.) Milan Medvešek.

Trenje doma in po svetu

Bellingham, Wash.—Danes je po koledarju cvetna nedelja, po vremenu pa vseh vernih duš dan. Za te kraje imamo mrzlo vreme in dež, zato se diržim pri pogni nazaj v sužnost, ako ne bi bila usoda dala na vodstvo také može kot je bil Lenin, ki je narod pokazal pot, po kateri mora iti, in ako ne bi bil na čelu mož jeklene volje in živev kot je Stalin. Danes ni več nobenega dvoma, da je postal komunizem, ali kakor ga že klicete, neprémagljiv. Kdor misli, da ga bodo uničili ameriški bankirji, se zelo moti. Je vse zaston! Mnogi ameriški in drugi znanstveniki dobro vedo, da je zmanjševanje profitov in delavskih sistem z nemškim narodnim socializmom. Vedel je, da morajo profiti v eno blagajno v nemško! Samo angleški in ameriški kapitalisti ga težajo niso še prav razumeli, razumel pa ga je pokojni predsednik Roosevelt. Kako bi danes izgledal svet, če bi Hitler zmagal, jez ne morem reči nič gotovega. Prav gotovo bi razlastil kapitaliste, kakor je tudi uničil delavsko organizacijo. Znano je, da je imel načrt za podjavitev vsega sveta. Tako ali tako: kapitalističnemu sistemu bi bil naredil konec z uvedbo srednjeveške teme, Berlin pa bi bil sedež inkvizicije.

Ta politični stupidni manever bo povzročil še večjo mrzljivo proti zapadnim silam in ljudstvu. To v Moskvi vedo prav dobro in ko slisimo iz radija, ni po vsega svetinja iz radija. Trstu in po vsega svetinja iz radija. Tisto sem radoval, kaj vse bo prišlo iz tega? Ali bo vojna? Toda spomini na zadnjo vojno so se preveč sveži in ljudstvo se ne ogrevajo za novo vojno. Politikaši se niso sigurni, kakšen odpor bi nastal proti vojni, če jo bi začeli.

"Ko bi vsaj Wallace ne bil," si mislio v Washingtonu. Državni tajnik Marshall vidi "veliko nevarnost". Pravi, da je hitra pomoč zelo potrebna. Na zapadu pa so že formirali nekako zvezo ali trdnjava proti vzhodu. Tudi skandinavske dežele so na strani zapada, to se pravi proti "komunizmu", in sicer zato, da dobijo ameriške dolinarje. Ko bo prenehal podpora iz Amerike, bodo trgovati z vzhodom, kajti v temu jih bo prisilila potreba za dobrino. In Rusija bodo dobili dobrino cene, ki jih je resnica! Ta Jugoslavija je resnica! V Jugoslaviji ruskemu vojaštvu in ljudstvu mora delati po ukazih iz Moskve. Mi, ki čitamo raznoučilo v Jugoslaviji, pa vemo, da tam danes ni ruskega vojaštvja in ljudstva ni treba tako plesati, kakor svirajo v Moskvi. Nasprotno ne zgleda, da je kaj takšek, kot nam govorijo reporterji z velikimi honorari. Tu kaj v Ameriki je mnogo takih, ki verjamejo, da je v Jugoslaviji ruske vojaštvu in ljudstvu mora delati po ukazih iz Moskve. Mi, ki čitamo raznoučilo v Jugoslaviji, pa vemo, da tam danes ni ruskega vojaštvja in ljudstva ni treba tako plesati, kakor svirajo v Moskvi. Nasprotno ne zgleda, da je kaj takšek, kot nam govorijo reporterji z velikimi honorari. Tu kaj v Ameriki je mnogo takih, ki verjamejo, da je v Jugoslaviji ruske vojaštvu in ljudstvu mora delati po ukazih iz Moskve. Mi, ki čitamo raznoučilo v Jugoslaviji, pa vemo, da tam danes ni ruskega vojaštvja in ljudstva ni treba tako plesati, kakor svirajo v Moskvi. Nasprotno ne zgleda, da je kaj takšek, kot nam govorijo reporterji z velikimi honorari. Tu kaj v Ameriki je mnogo takih, ki verjamejo, da je v Jugoslaviji ruske vojaštvu in ljudstvu mora delati po ukazih iz Moskve. Mi, ki čitamo raznoučilo v Jugoslaviji, pa vemo, da tam danes ni ruskega vojaštvja in ljudstva ni treba tako plesati, kakor svirajo v Moskvi. Nasprotno ne zgleda, da je kaj takšek, kot nam govorijo reporterji z velikimi honorari. Tu kaj v Ameriki je mnogo takih, ki verjamejo, da je v Jugoslaviji ruske vojaštvu in ljudstvu mora delati po ukazih iz Moskve. Mi, ki čitamo raznoučilo v Jugoslaviji, pa vemo, da tam danes ni ruskega vojaštvja in ljudstva ni treba tako plesati, kakor svirajo v Moskvi. Nasprotno ne zgleda, da je kaj takšek, kot nam govorijo reporterji z velikimi honorari. Tu kaj v Ameriki je mnogo takih, ki verjamejo, da je v Jugoslaviji ruske vojaštvu in ljudstvu mor

Pismo iz Ljubljane

Piše Janez Kavčič

Ljubljana. — Peljali smo se v Jugoslaviji. Zraven pa dela zgodaj zjutraj z vlakom z Jesenice v Ljubljano. Polno nas je bilo v vlaku, saj so zmerom polni ti naši vlaki. Sprevidnica, visoko košto dekle, poznata je, da je bila partizanka, se je s težavo prerivala med nami in preščipala listke. Čemerni kakor smo bili zaradi zaspanca, ki nam je težil veke, smo bili redkih besed. Zato sem brisal orošeno okno in zrl v gorenjsko pokrajinu. Stokrat sem se peljal tod mimo, pa nikdar se je ne morem naveličati.

Lagal bi, če bi trdil, da so Jesenice lepe. Ne morejo biti kakor vaš Pittsburgh ne, pa kateri koli kraj z železarnami in plavži. Zato sem kar z olajšanjem pogledal tja proti Dobravi in blejski strani, ko smo pustili Javornik za nami. Premajhno je blejsko jezero, da bi visele nad njim jutranje meglice, mogoče pa tudi preleplo, da bi ga zakrivalo.

Prezno se je motal vlak pri Mostah preko visokega mostu v Mosteh v kratek predor pri Žitovnicu. Most je bil med vojno razstreljen, zdaj pa že počiva zopet na starih soljnih temeljih. Z obnovno nismo dosti oklevali, pa smo most hitro postavili že 1945 na lesene visoke podporne, lani pa je že dobil svoje stare železne konstrukcije. Za hip sem vlovil globoko dolinu Save razkopane gole skale, kjer raste nova električna centrala.

Tisoč jih počiva v begunški

Dragi:

V Lesčah, v izhodni postaji za Bled, so že gorele luči v tovarni verig, takoj onstran kolodvorskega poslopja. Tovarna je obnovljena in razširjena. Prihaja na delo s kolesi iz bližnjih vas, iz Žirovnice, iz Prešernove Verbe, iz Begunj. Da, iz Begunj, ko te vsakrat mrzlo stres, ko se pelješ mimo proti Radovljici. Če tisoč je tamkaj pokopan, najbolje kar je imela Gorenjska v ljudeh, naprednih delavcev, zavednih kmečkih fantov, deklet, intelektualcev. In ne borcov padlih v boju, tenaveč nedolžnih talcev, navezanih na vrv in odpeljanih tja v mračno sotesko Drage izza Begunj—na mrzlo, čisto hladno ubijanje kaor zna samo fašizem.

Pri Radovljici vrzemo zadnji pogled na Triglav v dolino Save. Na postaji Otoče-Brezje vedno kapne kak romar za Brezje. Imajo pa Brezje svojo sezono ko kakšen turistični kraj—od velikega do malega šmarja. Tudi letos jih je bilo na tisoče, posebno Dolencjev. Ljudska oblast je dala na razpolago železniške kompozicije, toda so vtaknili prste vmes protiškudski duhovniki po star klerikalno-politični navadi s križarskimi letački in orožjem, skritim v župnišču. Božja pot je še vedno odprta in prosta za vsakogar, v manjših skupinah ali pa v množici, toda na blagotvorno podporo oblasti pa ne morejo več v tolki meri računati.

Pri Podnartu-Kropi delajo tovarne s polno paro. Okoli postaje dovožajo tovorni avtomobili les z gozdov, ki se zgrinjajo vse povsod okoli proge in gori v Kropi pa kujejo kroparski kovači kakor prej in se ne vidijo iz naroci. Imeli so že pred vojno svojo zadrugo in se je zato pri njih le malo spremeno. Tam blizu so junashke Dražgoše, kjer so partizani v januarju 1942 tako natepli Nemce, da jim je precej časa ostal težak spomin.

Tekstilni izdelki, ure in

gumi v Kranju

V Kranju je bila že pred vojno kotina pri postaji napolnjena s tovarnami, zdaj pa je narančnost kar prenatrpana novih stavb, ki so po osvoboditvi bile dozidane ali razširjene. Poleg vrste tekstilnih tovarn je tukaj tudi za naše razmere redka tovarna gumijevih izdelkov. Izdeluje že plašče (tires) za avtomobile in kolesa. Takšnih ur, kakor jih izdeluje Švaca, seveda si ne moremo privoščiti, saj pri vas v ZDA v tem pogledu zaostajate za Švicico, toda lepe solidne stenske ure pa že izdeluje naša tovarna za fino mehaniko v Kranju. So pa prve ure, ki smo jih morali prej uvažati in ki so sploh prve ure napravljene

pa vendar je prijetno, posebno ko se vsaj reakcija ne more pojaviti, da nas tepe "šiba božja" z meglo ali s povodnjo ali pa z drugimi ujmami.

Stara postaja in novi ljudje

Ljubljanska postaja je šeista star iz avstrijskih časov, nizko, zastarelo poslopje, ki ga stara Jugoslavija ni niti za trohico izboljšala.

Skačemo preko tirov, da pridejo do raznih vlakov—do vrhničana, dolenca za Karlovac ali pa Kočevje, do gorenja, do kamničana, do vlaka za Maribor, Zagreb, v Postojno, do Nove Gorice. Po osvoboditvi smo že prenesli tovorni železniški promet v Zalog in sedanje železniške ture s postajo, vred bombo noglobili za več metrov, da ne bo manevriranje vlakov oviralno cestnega prometa na Dunajski cesti in drugih bližnjih ulicah.

Cakalnice in hodniki so prepolni ljudstva in slišiš govoriti vse slovenska narečja in vse jezik jugoslovanskih narodov. Srški in hrvaški kmetje iz Slovenije in Vojvodine prinašajo na trg mast, svinjino, perutino. Pogost potujejo mladinske brigade in napolnijo s svojo mlado pesmijo peron in vse bližnje ulice.

Na prestorni Masarykovi cesti pred postajo ni več vgnezen v svojem hotelu kočevski nemščak Miklčič, ampak stanujejo v njem častniki jugoslovanske armade, sami mladi fantje—partizanski borce, ljudje iz ljudstva, bivši delavec, kmetje, pastirji, ki so s svojim juhaštvom jamtvo naše nove, mlade svobode.

Ena zavarovalnica namesto desetih

V bivšem poslopu klerikalne zavarovalne družbe ima svoj sedež Državni zavarovalni zavod. V izložbenem oknu ležijo kot slab spomin nametane zarjavljene tablice neštih bivših domaćih, še več pa inozemskih zavarovalnih družb: Feniksa, Riunione, Assicurazione, Slavije in tolkini drugih, od katerih je imel zavarovanec samo plačevanje, te redko pa izplačane premije.

Ko pogleda iz vzhoda v kolodvorsko poslopje v Kolodvorski ulici, čeprav tam je vedno goština "Starega tišlerja", od tu naprej pa že rastejo nove moderne stavbe. Nidaleč s kolodvora v središču mesta, zato ne vstopim v tramvaj, temveč je manjši kamkar pa peš po lepi Miklošičevi ulici do hotela Union. Zraven palače bivše klerikalne Vzajemne zavarovalnice gradi počitna direkcija moderno sedemnadstropno palácjo za poštne urade.

Pri vhodu v Miklošičovo ulico se ognem avtobusu, ki hiti na svojo postajo zraven kolodvorskoga poslopja. Od takoj je izhodišče za številne avtobusne proge iz Ljubljane v razne kraje Slovence. Okupacija je uničila vse naše avtobuse in tako je še kje ostal kakšen, so ga odpreli domobranci in Nemci pri umiku iz Slovenije. Uvoziti novih avtobusov nismo mogli od nikoder, pa smo jih sami zgradili že sto kar tu blizu v Šiški. Motorji zaplenjenih nemških "trukov" in naši doma napravljene karoserije.

Ljudje, kateri srečujem na ulici, so bleščeni dobro, brez velike razlike v obliki. Izgline so skoraj popolnoma dame v razkošnih oblikah najnovješje mode. Tudi v zunanjih sliki Ljubljanske ulice se je uveljavila demokracija—enotnost v oblačilu.

O samostanu, cerkvah in preteklosti

Skočim za trenutek v hotel "Union", da si zagotovim, kateri ljudje po vojni dosti potujejo in je zaenkrat še občutno pomankanje hotelskih sob. Kaj se skrb opravil, nadaljujem svoj sprehod po mestu. Nisem pobožnjakar, toda ko vidim pri izhodu hotela, vstopati skozi stranski vhod bližnje franciškanske cerkev tu pa tam kako ženico, vstopim v cerkev. Objame me običajna pol-mračna svetloba velike cerkev, v kateri sedijo po klopeh slučajni obiskovalci cerkev, večinoma stare ženice, tu pa tam kak starejši možkar. Prekoračim razvzdolž ladjo cerkev in se pojavnim na glavnem vhodu iznad stopnišča, ki peljejo na Prešernov hišni Marijan trg. Ščemijo me oči v dnevni svetlobi, ko gledam v ljubljanski grad, ki se strmo dviga na stran tromostovja iznad starega srednjeveškega rotovza. Celo levo stran zavzemata zupet

žejo Američane, ki so prišli v to delo iz drugih krajev sveta.

"Rak napade ljudi vseh narodnosti in vseh ozadij," je rekel Poteat. "Tukaj v Ameriki hočemo dati sleheremu državljanu na razpolago podatke o tej bolezni. S tako poučitvijo upamo rešiti mnogo življenj."

Poteat je obelooanil, da je državu proti raku izdal v razdelil skoro 50.000.000 kosov tiskanega materiala, vključivši oglašne plakate, radio oddaje ter članke v revijah in časopisih v letu 1947.

"Ali milijoni Američanov še vedno ne vedo, da je treba paziti na fizično stanje, ki zna kazati na skrito bolezen raka," je dejal Poteat. "Tisoče tujerodnih Američanov umre vsako leto po nepotrebni, ker postanejo žrtve tragičnega pomanjkanja znanja o tej bolezni."

Vsi Američani bi morali iti k zdravniku vsaj enkrat na leto v svrhu dobre zdravniškega pregleda, je rekel Poteat in naglasil, da je važno iti k zdravniku takoj, ko je opaziti kakne znake, ki dajejo možnost mislit, da obstaja nevarnost raka. — Sedem nevarnih znakov navedenih v zdaj razdeljevanih pamfletih, je:

1. Kakršna koli rana, ki se noče zacetiti.
2. Bule ali nastajanje trdih oteklin v prshih in drugod.
3. Nenavadno krvavenje ali izločanje iz katerega koli dela telesa.
4. Kakršna koli spremembra v bradavici ali kočnem znamenju.
5. Trdrovratna neprebava ali težko požiranje hrane.
6. Trdrovratna hripost ali kašelj.
7. Kakršna koli spremembra v odvajanju stolice.

NAROČNIKOM

Datum v oklepaju, na primar (April 30, 1948), poleg vasega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom poteka naročnina. Ponovite jo pravčano, da se vam list ne ustavi.

AMERIŠKI RDEČI KRIŽ V LETU 1947

V letu 1947 je nudil Ameriški rdeči križ pomoč v 306 katastrofah, ki so se dogodile v Združenih državah. Že v aprilu lani je zajel silen tornado predelje Texas-Oklahoma. Takega orkana ni bilo v teh predeljih deset let. Potem se je pripetila v Texas Cityju strahovita eksplozija, ki je zahtevala 500 življenj. Temu so sledile velike povodnje v juniju, ki so se razlike preko širokih predelj sedmerih srednjezapadnih in vzhodnih držav. V septembru so spet divjali orkani v državah ob obali Mehikiškega záliva, docim so gozdniki požari uničevali cele kraje in gozdove v državah Nove Anglije v mesecu oktobru. Rdeči križ je nakazal blizu \$11.000.000 v pomoč 305.000 osebam. V celem desetletju ni bilo toliko potrebe pomoči vsled naravnih in drugih sličnih nesreč kakor ravno v letu 1947.

Nesreče, ki so zadele razne kraje v 46 državah in v Alaski vključujejo 142 požarov, 50 poplav, 41 orkanov, 21 nalinov, 30 eksplozij, nekaj manjših potresov in stresljavaj. Že v zračne nesreče ter druge nezgodne. V nudjenju pomoci pri vseh teh katastrofah in nesrečah je imel Rdeči križ sodelovanje vremenskega urada, armadnih služb, krajevnih, državnih in federalnih oblasti, kot tudi stotečih skupin in posameznikov. Na to mora biti navedeno dejstvo, da je vključeno barvitlo. Izdelovalci si bodijo na rdeči križ podjetjih. Rudarske visoke šole niso zasedovalne nekega izrazitega usmerjanja v gotovo področja rudarskega udejstevanja, oziroma neke specjalizacije, temveč je to bilo prepričljeno privatni inicijativi vsakega posameznika in prilikam, v katerih se je nahajal.

Leta 1946 pa se je pri nas z ozirom na mnogostranost rudarskega udejstevanja in na zahteve, ki jih stavlja plansko gospodarstvo, pokazala tendenca usmerjanja visokošolskega študija rudarstva v razne panoge, kakor so rudarska geologija, rudarsko strojništvo, opremljenje koristnih mineralov in v delu v premogovnikih, v metalnih rudnikih in na nafti. Istočasno je študij rudarstva podaljšan od dotedanjih 8 na 9 semestrov.

Učni načrti rudarstva na visokih šolah zasleduje cilj, da uvede študenta, ki je uspešno končal srednjo šolo, v osnovne in tehnične nauke, na katerih je rudarstvo osnovano in da mu posreduje tudi politično, gospodarsko in društveno znanje, ki je dobro znano, da je večjelj sirovega masla.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, majhne količine barvila, da si kupec ali odjemale lahko sam pobarva margarinu za namizno uporabo na mestu sirotev določa 10% zveznega davka na vsak funt nadomestka ali margarine, ki je barvana, da zgleda kakor sirovo maslo.

Do izognego plačevanju tega davka, stavlja izdelovalci margarine v zavite, ki gredo v drobnino prodajo, maj

PRED SONČNIM VZHODOM

NOVELE

ANTON INGOLIČ

(Nadaljevanje)

Prišla sva na pokopališče. Uthnil je. Tudi jaz nisem spregovoril. Tik ob živi meji, s katero je bilo obdano obsežno, a zanemarjeno pokopališče, je bil grob njegove materje. Preprost lesen križ, na katerem je bilo z okornimi črkami napisano njenome ime, se je komaj videl iz svetja.

"Počakajte, da skupno čitava našo književnost v originalu? Vidim, da se zanimate zanjo," se je ponudil ob slovesu.

Obstal sem ob enem izmed sosednih grobov. Sin je stopil k materinemu grobu, se pokrižal in poljubil križ, potem pa pokleplnil in dolgo molil. Po opravljeni molitvi je vstal in pazljivo pregledoval cvetje in ga lepo naravnal. Slednji je odpril torbo, ki jo je imel s seboj, vzel iz nje nekaj bršljana in ga nasadil na robu groba. Potem se je zravnal in zastrmel v grob. Name je pozabil. Ker se dolgo ni niti ganil, sem odšel med grobove, čitajoč napise na leseni križih in nagrobnih spomenikih. Od časa do časa sem se ozrl: Ivan Ivanovič Semjonov je ves čas stal nepremično ob grobu. Postal sem nestrenjen. Slednji je se le zganil, pokleplnil, se nekajkrat pokrižal, poljubil križ in vzel torbo.

Tiho sva se vracača med grobovi, nekaj pticev je prepevalo v akacijah, sicer je bilo čudo-vito tih.

Ko sva prišla na cesto, se je Ivan Ivanovič spet oglašil. Njegov glas je bil še temnejši kot poprej. "Prisel sem do spoznanja, da nima smisla živeti, posebno zame ne. Domovino bodo uničili, od svojih tudi nimam nikogar. V tem klanju je gotovo padel tudi Miša. Moje življenje nikomur ni potrebno, najmanj meni samemu."

Nisem vedel, kaj naj odgovorim. Dolgo sva molčala oba. Mrak je legal na polja, kmetje so se vračali z dela, vozovi so rotopati mimo naju in motili večerno tišino.

Med prvimi hišami se je Ivan Ivanovič Semjonov spet oglašil.

"Če bom imel dovolj poguma, si bom vzel življenje!" je dejal naglo, ne da bi se bil ozrl name, se okrenil in zavil na desno, v ozko, mračno ulico.

6

Od tistega večera sem bil nekaj dni več na ulicah kakor običajno. Nemiren sem bil, ako nisem vsak dan vsaj za hip videl Ivana Semjonova. Če sva se srečala, sem se mu javil. Odzdravil je tako hladno, da sem takoj čutil, da se ne želi spuščati v kakšen kolik pogovor. V obraz je postajal vse bolj koščen, koža mu je vidno rumenela. Kot živ mrlč. Toda trde, temnorjavne, na sencih že osivele lase je imel vselej skrbno počesane, obnošena obleka je bila vedno očiščena in hlače zlikane, slabi starci čevljijo so se svetili.

Neki dan—bilo je proti koncu velikih počitnic—sva se tako srečala, da bi bilo nenanavno, če bi ne bila začela pogovor.

"Kako ste z zdravjem?" sem ga vprašal.

"Pustite to!" je odvrnil rezko, uganivši, kam merim. "Tudi to je minilo. Kaj trenutno čitate?"

Tedaj sem čital Konstantina Fedina, njegove "Brate", o katerih mi je Ivan Ivanovič Semjonov ha prvi straži tako navdušen govoril. Tako je se razvile in mi podrobnejše razlagal posamezne osebe in dogodke. Ono mesto, kjer opisuje Fedin srečanje bratov, iz tujine vrača-

jočega se mužika, ki o revolucioni ni imel pravega pojma, in poveljnika rdečih čet, je znal skoraj na pamet. Od "Bratov" je prešel na "Mesta in leta" in druga njegova dela. Naglo nama je minil popoldan, policijska ura naju je prehitro razvodila.

"Hočete, da skupno čitava našo književnost v originalu? Vidim, da se zanimate zanjo," se je ponudil ob slovesu.

Sedaj sem njegovo ponudbo takoj sprejel. Od tedaj sva se sestajala skoraj vsak dan; v senci visokih topolov na obali Morave sva sedela in čitala. Najprej on, potem jaz. Vsakikrat je prinesel drugo knjigo, zdaj klasične in spet sodobnike; bile so lepe ure, čeprav me je pogosto bilo groza Ivanovega rumenega lica, ugašajočih oči in predvsem njegovega suhega kašanja, ki ga je vse pogoste dušil.

Ko sem nekoč napeljal pogovor na dogodek na bojišču—Nemci so tedaj še vedno zmanjšali napadali Stalingrad in tudi na Kavkazu je bilo njihovo prodiranje ustavljeno, v Afriki so se umikali z Italijani vred—me je takoj presekal, če naj o tem ne govorim.

A kmalu je bilo konec najnih sestankov, ki so meni in—kakor sem čutil—tudi njemu postala duševna potreba v majhnom mestu, kjer ni bilo mogoče najti človeka, ki bi bil zmožen govoriti pol ure o literaturi.

Nekega dne je izvlekel iz žepa namesto knjige polo papirja.

"Citatelj!"

Bil je dekret o njegovi upokojitvi.

"Zakaj so vas upokojili?" sem se zavzel.

"Ker sem Rus, pa se nisem javil v korpus," je trpko odgovoril.

Pogledal sem ga začudeno.

"Ponovno so me vabili, a jaz sem odklonil, čeprav me najbrž ne bi bili vzel, ker bi na zdravniškem pregledu dognali, da nisem zdrav. Z upokojitvijo me hočejo prisiliti, da se javim. Sač veste, da traži tri, štiri mesece, preden je urejeno izplačevanje, poleg tega moja pokojnina ne bo znesla niti pol plače." Suho se je nasmejal. "To sem dobil za nagrado za petnajstletno prenatančno in prepošteno uradovanje."

"Kaj boste zdaj?"

"Še nem. V korpus ne pojdem, a nekaj bom moral ukreniti. Za laktovo ne bi rad umrl." Pogledal me je pozorno. "Zdaj ne več!"

Povabil sem ga na večerjo, toda odklonil je. "Vi imate družino, čudež, kako jo preživljate s svojo plačo. Sicer pa," je nadaljeval, "moram trpeti tudi jaz, saj trpi vesoljni ruski narod. S trpljenjem si je treba zaslужiti lepe življenje."

Tega dne nisva čitala, toda Ivan Ivanovič Semjonov ni bil slabе volje. Ves čas mi je govoril o junaških naporih ruskega naroda in o zmaghah, ki so tem naporom vselej sledile. Nejak novega, svetlega je govorilo iz njega.

"Tudi iz tega strašnega klanja bo naš narod izsel kot zmagovalce. Naj Nemci porušijo mesta, naj uničijo tovarne, prekope in železniške proge, naj pobijejo na sto tisoč Rusov, našega naroda ne bodo mogli uničiti, vedno znova bo vstal, nov, prejzen in močan; naše svete zemlje ne bodo mogli upropasti, ostala bo tam, kjer je, vedno pripravljena, da rod, da daje kruha silnemu in nepremagljivemu Rusu, ki jo obdeluje in je z njo na vek zdržen."

(Dalej prihodnj.)

je naračna iznenada posijalo v obraz in še tedaj sva lahko videla, kako sva se čez poletje spremenila.

Spominjam se, kako smo stali fantje nekoč v reki do kolen v zeleni vodi, z zavihanimi hlačami, in si mi priznal, da si zanjubljen... Odkrito receno, ni mi bila všeč, pa sem ti vendar reklo:

"Zanjubljen si ti, ne jaz! To-rej budi srečen ti!"

In zasmajal si se, rekoč:

"Saj res, lahko bi celo razdrži-prijateljstvo, da bi obvaroval cloveka nepremičnjega koraka, toda mar je mogoče sveto-vati v ljubezni? Kolikokrat se domači mesejo s svojim skrbništvom v ljubezenske zadave, združujejo, razdržujejo, pri-povedujejo, kar so sliški slabega cloveku, ki ga ljubiš... Ko bi vedeli, koliko gorja povzročajo s tem, koliko svetlih trentukov zastrupljajo, ki se nikoli več v življenju ne ponove!"

Spominjam se še, ko je prišel tisti, nočem imenovati njebovega imena, tisti N. in začel brezbrizno, s porogljivim nasmehom brbjati o svojih tovariših: "Ta je do ušes zanjubljen v to in to, kar po koleni lazi za njo, ona pa ima umazane nohte... toda to mora ostati med nami..."

Oni drugi pa, veste, je včeraj v gosteh napili, celo bruhal je—toda to ostane med nami..."

Tretji pa hodi v ogu-ljeni obleki, dela se siromašne-

ga, v resinci pa je skopuh, to-

vem prav dobro, ne sramuje se piti pivo na tuji račun,—toda to mora ostati med nami..."

Pogledal si ga je in rekel:

"Véh kaj, N. poberi se odtod, kar hitro se poberi!"

"Kako poberi se?" se je začudil N.

"Poberi se in konec besedi..."

Največji podlež je tisti, kdo ne zna povedati ničesar o obrazu svojega tovariša, ker ga gleda vedno od zadaj. In največje zaničevanje zaslubi mladeniči, ki spletktari."

Kako navdušeno sem te gledal, misli sem enako, toda jaz bi morda ne mogel biti tako strog...

Najbolj pa se mi je vtisnilo v spomin tisto poletje, ko sem daleč od tebe spoznal, da zame ni druge poti, kakor stopiti v Komisomol.

In kakor vedno sva se sestala jeseni na istem skedenju in za-

cutil sem, da si nekako v za-

dregi in da si se mi odtujil. Tu-

di jaz sem bil spremjen. Ka-

kor v otroških letih sva sedela na skedenju bosa in molčala. Po-

tem si rekел:

"Morda me ne bo razumel in me bo celo obsojal, ker sem se odločil tako, ne da bi se posve-

toval s teboj, tako ko sem bil tu čez poletje sam, sem spoznal,

da zame ni druge poti. Veš skle-

nil sem stopiti v Komisomol..."

"Toda imel bove nove obvezno-

sti in nove tovariše, kako pa bo z menoj?" sem rekel, da bi pre-

izkusil najino prijateljstvo.

"Da," si odgovoril otočno, "se-veda, tako bo. Seveda razumeš, da je to stvar vesti, toda kako lepo bi bilo, če bi tudi ti stopili v Komisomol!"

In nisem te mogel več mučiti: pogledala sva si naravnost v oči in se zasmajela.

Morda nikoli več nisva imela tako srečnega pominka, kakor je bil tisti zadnji pri tebi na skedenju s kurami na gredah in s soncem, ki je prilezo izza jesenov, ko sva prisegla, da bova hodila vse življenje po poti, za katere sva se odločila in da bova vedno zvesta svojemu prijateljstvu.

Prijateljstvo! Koliko ljudi na svetu izgovarja to besedo, mislec da je prijateljstvo, če dva prijetno kramljata pri kožarčku vina, ali če sta prizanesljiva, koga za napake enega in druga.

Dvoran ugank je zadnja. Janez je na cesti. Načrtni trenutek je prišel na Marko.

"Na Tabor", mi je kar mimo grede zakričal v odgovor. Čeprav sem ga videl le trenutek, mi je prišlo na misel, da ga od nekod poznam. Spomnil sem se, Janez je to. Srečal sem ga na konferenci odreda Ježice. Pred dobrim letom je bilo.

Takrat je hodil še v prvi razred

osnovne šole. Nič starejši se mi

ni del od takrat, ko je kot član

podmladka pionirjev na vsakem

sestanku poročal o delu svoje

desetine. Janez je bil desetar.

Vedno je bil ponosen na svojo

desetino, saj je bila najboljša v

razredu.

Danes je Janez ves srečen od-

otelj na Tabor. Njegove maj-

hne, zareče oči so se izgubile

med tisoči.

Od četrtek do nedelje je bilo

na Taboru živahnko kot še nikoli.

Po vseh dvoranah so se spre-

haljali veseli pionirji iz Ljubljane.

Prišli, so nekateri tudi iz

okolice Kranja, Jesenic in od

drugih krajev.

Načrtni trenutek je prišel na

Marko.

Načrtni trenutek je prišel na